

Can Modolell

Cabrera de Mar

Ubicació

Comarca: Maresme
Lloc/Adreça: Camí de Can Segarra, al costat de Ca n'Orriols
Alçada: 132

Coordenades:

Latitud: 41.53009
Longitud: 2.39136
UTM Est (X): 449225
UTM Nord (Y): 4597784

Classificació

Número de fitxa: 08029 - 94
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia: Jaciment arqueològic
Estil / època: Antic Romà
Segle: I-V dC
Estat de conservació: Bo
Notes de conservació: Cobert per un sostre
Protecció: Legal
Observacions protecció: POUM-95. BCIL.
Número inventari: CCAA 819
Generalitat i altres inventaris:
Accés: Fàcil
Ús actual: Científic
Titularitat: Privada
Titular: 9380101DF4998S
Autoria de la fitxa: Marc Guàrdia i Llorens
Data de registre de la fitxa: dc., 17/08/2016 - 02:00

Descripció

Jaciment emblemàtic dins el casc de Cabrera de Mar. Fou descobert a principis del anys 1970, quan un furtiu va trobar dues sitges en el talús del marge del camí, i en el rebliment d'una d'elles una àrula dedicada al culte de Mitra.

Entre els anys 1974 i 1984 el jaciment fou excavat per la Secció Arqueològica del Museu Municipal de Mataró (SAMM).

A l'excavació d'urgència de 1984-85, en vistes al canvi de traçat del camí que passa del mig del jaciment, s'efectuaren unes prospeccions a l'Hort de Can Modolell, que consistiren en l'obertura de 4 rases que travessaven les feixes de l'horta, i dues cales. El resultat fou la localització d'una claveguera romana, una canal conductora, murs probablement ibèrics, fons de sitja ibèrica amb materials banals i nivells arqueològics romans, així com altres estructures de datació imprecisa, car no presentaven materials datables, ni s'excava en extensió. Els materials foren dipositats per Isabel Garí a la secció Arqueològica del Museu Comarcal del Maresme (Mataró), qui demanà fer-ne l'estudi.

Encara al 1994, abans de la construcció del mur de contenció al llarg del camí de Can Segarra, es va excavar la zona occidental del jaciment, on es va documentar les restes d'un forn.

Actualment presenta un clos arqueològic que preserva part de les restes d'un santuari religiós d'època romana, que almenys durant un llarg període de temps va estar dedicat al déu Mitra, divinitat d'origen oriental i de tipus místic

El jaciment s'ha estructurat en varis sectors:

El primer sector correspon a l'anomenat "sector de les fosses", el segon és el dit del "criptopòrtic", el tercer és el de "l'annex trapezoïdal", i el darrer és el de "l'habitació de la torre semicircular".

S'han posat al descobert una sèrie d'estructures d'època romana (augustea) que sofriren una sèrie de remodelacions, la més important de les quals esdevingué en època Severa (fi del segle II i inicis del segle III dC.) coincidint segurament amb la introducció del culte a Mitra, consistent en la construcció d'un criptopòrtic o habitació semi-soterrada, empedrat amb grans lloses i amb els murs flanquejats de tres pilastres adossades.

El jaciment patí un abandonament momentani vers les darreries del s. III d. C. i després, sepultades les restes de l'Alt Imperi, s'hi bastí un edifici nou més modest durant el s. IV o V dC. que perdurà fins almenys el s. VI o VII.

En un moment tardoromà o altmedieval, sense respectar les estructures anteriors, s'emprà el lloc com a necròpolis donat que s'hi trobaren tres enterraments - es tenen notícies orals que s'havien destruït més enterraments-.

Cap el s. X o XI - la primera referència és de l'any 1025- es construí una capella al damunt dedicada a Sant Joan, de la qual s'han trobat algunes restes de fonaments, fosses, sepultures i una pedra amb inscripció, actualment conservada dins la bastida d'una porta lateral de la Parròquia de Cabrera.

Finalment, entre els segles IX i XII, s'hi ubicà un camp de sitges.

Observacions:

Part del jaciment està preservat per un sostre, que en permet la seva conservació i contemplació.

Fotografia d'Albert Martín.

(CONTINUACIÓ DESCRIPCIÓ): Dins del jaciment s'han trobat una sèrie de testimonis de culte, dos altars votius dedicats a Kautes (segona meitat segle I - II dC.), un fragment de coronament d'altar rodó dedicat també a Kautes probablement d'època flàvia (ICR I,86), un altar molt deteriorat que podria haver estat dedicat a una divinitat femenina (ICR I,87); una tabula ansata votiva de bronze, dedicada a un déu de difícil lectura, potser Silvanus (Mayer-Rodà, 1988), i una altra dedicada a Neptú (Mayer, 1993), ambdues datables en època flàvia; altres ofrenes votives que no mencionen cap divinitat, i elements escultòrics, com una mesa d'altar decorada amb relleu amb iconografia mitraica, diversos

fragments d'una pàtera d'ònix decorada amb una serp en alt relleu, un fragment de sòcol d'altar de marbre i una petita cama votiva de bronze. La majoria d'aquestes peces han aparegut en l'estrat IV que amortitza l'edifici del criptopòrtic. També van aparèixer plaques de marbre pertanyents a un programa decoratiu parietal i de paviment d'opus sectile.

El jaciment no està exhaurit i segueix en peu la discussió sobre la seva funció. F. Bonamusa i els membres de la SAMM (1978) l'interpretaren en un primer moment com una vil·la romana, tot i obrint la possibilitat que també hi pogués haver un temple pagà. Amb les troballes successives d'elements de culte, especialment mitraic, va anar prenent cos la idea que es tractava d'un mitreu. Ara bé, que aquest pogués ser dins d'una vil·la, encara no ha estat descartat. Mayer (1994) fins i tot ha apuntat que es podria tractar d'una propietat imperial, degut a l'esment de dos esclaus imperials com a dedicants d'una de les ares votives. En aquest cas, la presència del culte oriental de Mitra s'entendria que hauria estat introduït per funcionaris imperials. La datació dins la segona meitat del segle I d.C. d'una de les àrules dedicades a Kautes, dóna la datació més antiga per a un testimoni de culte mitraic dins de la península ibèrica.

M. Prevosti (1981;1996) observa que cal considerar la possibilitat que es tracti d'un lloc de culte de tradició ibèrica, assimilat pels romans. Es basa en l'antiguitat de les parets i el paviment trobats sota l'edifici amb cripta (amb materials tardo-republicans i per tant datables segurament cap el 50 a.C. com a mínim, als quals cal afegir el fragment d'opus signinum amb tesselles encastades, de probable datació republicana), en el testimoni de culte que representa el dipòsit votiu amb la gran pàtera de sigil·lada aretina, que dona fe que aquest ja existia com a mínim en època de Claudi, en què es va fer l'enterrament del conjunt, si no en època d'August, i en la zona on es troba el santuari, al peu de l'oppidum de Burriac i en una regió on sembla que el culte astral podria tenir arrels en la religiositat preromana. Ara bé, també s'han trobat altres divinitats independents o associades a ell: Neptú, Silvà i una deessa del panteó romà. El culte al déu solar Mitra hauria quedat encobert per l'advocació al sant del solstici d'estiu i de la celebració del foc.

Bibliografia

- BONAMUSA, J.. "Advocacions de les nostres esglésies com a element d'estudi sobre els orígens de Cabrera de Mar". Quaderns de Prehistòria i Arqueologia de Mataró i el Maresme. 7-9, p.188-190.
- BONAMUSA, J.. "Els testimonis mitraics iluronosos dins el context de la Tarraconense". Laietània. 2-3.
- BONAMUSA, J.; CERDÀ, J.A.; GARÍ, R.I.. El jaciment romano-medieval de Can Modolell. Deu anys d'excavacions. Cabrera de Mar. El Maresme. (1974-1984). Mataró: Museu Comarcal del Maresme, 1985.
- FABRE, G.; MAYER, M.; RODÀ, I. "Barcelone (sauf Barcino)". A: Inscriptions romaines de Catalogne. Paris: Diffusion de Boccard, 1984. I. (Publications du Centre Pierre Paris; 13).
- GARÍ, R.I.; BONAMUSA, J.. "Informe sobre la campanya d'excavacions al jaciment de Can Modolell de Cabrera de Mar". A: Memòria d'activitats de la Secció Arqueològica del Museu de Mataró. Mataró: Museu de Mataró, 1982. p.5-7.
- MARINER, S.. "Nuevos testimonios de culto mitraico en el litoral de la Tarraconense". Quaderns de Prehistòria y Arqueologia del Maresme. 7-9, p.274-276.
- OLESTI VILA , O.. El territori del Maresme en època republicana (s. III-I a.C.). Estudi d'Arqueomorfologia i Història. Mataró: Caixa d'Estalvis Laietana, 1995. (PREMI ILURO; 52). PREMI ILURO 1994.
- PLA, C.; REVILLA, V.. "Can Modolell (Cabrera de Mar, El Maresme)". Jornades d'Arqueologia 2001. Intervencions arqueològiques i paleontològiques a les comarques de Barcelona.
- PUJOL, J.; GARCIA, I.. "El grup de sitges de Can Miralles-Can Modolell (Cabrera de Mar. El Maresme)". Laietània. 2.
- RODRÍGUEZ ALMEIDA, E.. "Noticia sobre un grupo de ladrillos grafitos del Museu Municipal de Mataró, procedentes de Can Modolell. Cabrera de Mar". Quaderns de Prehistòria y Arqueologia del

